

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНА САЛЫҚ САЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

*Д.А.Тлеужанова, Г.А.Матайбаева
Г.М.Мұқашева, М.Х.Кадринев*

Аннотация

Ауыл шаруашылығының қаржы-экономикалық жағдайына әсер ететін факторлардың бірі салық салу, ол бюджетті толтыру қызметін ғана емес, сондай-ақ ауыл шаруашылығы өндірісін ынталандыру үшін бағытталғаны жөн. Берілген мақалада ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қызметін салықтар көмегімен ынталандыруға бағытталған ұсыныстар қарастырылған. Салық төлеушінің табыстарын бағалаудың балама әдістерін қамтамасыз ету мақсатында жүктелме салықтың енгізілу ерекшеліктері қарастырылған. Сонымен қатар, салық жеңілдіктерін ұсыну критерилері ретінде инновациялық даму, инвестициялау қарастарылуы керек. Ауыл шаруашылығын қолдаудың маңызды сұрақтары ретінде: қандай принциптер негізінде мемлекеттік реттеу қалыптасады, оның экономикалық әдістерін жетілдіру, аграрлық өндірісті көтеру және дамыту үшін салықтық жеңілдіктерді қалай қолдануға болады, салық салуды реформалау кезінде қандай басымдылықтар қажет екендігін көрсетуге болады.

Кілт сөздер: салық салу, ауыл шаруашылығы, бірыңғай жер салығы, салықтық жеңілдіктер, жүктелме салық, салық саясаты.

Кіріспе

Ауыл шаруашылығы халықтың басым бөлігінің өмір сүруінің негізі болып табылады, өйткені мұнда халықтың 43% өмір сүреді және ауыл шаруашылығы өнімінің өсуінен тек мұнда жұмыс істейтіндер ғана емес, сонымен бірге қазақстандықтардың тұрмыс деңгейі де тәуелді болады. Ауыл шаруашылығын реформалау ауылшаруашылық кәсіпорындарының қаржы-экономикалық жағдайын нығайтуға негізделген экономикалық механизмдерді қалыптастыруға бағытталуы қажет. Ауыл шаруашылығындағы мемлекеттің

фискалдық қызметін зерттеу аса өзекті зерттеу объектілерінің бірі болып табылады. Сондықтан мемлекет тарапынан экономикалық әдістердің ролін күшейту аграрлық реформаның негізі және ауыл шаруашылығының әрі қарай дамуына әсер етуші фактор болып табылады.

Ауыл шаруашылығының қаржы экономикалық жағдайына әсер ететін факторлардың бірі ретінде, салық салу жүйесін қарастыруға болады. Ауыл шаруашылығы өндірісіне салық салудың әрекет етуші жүйесіне сипаттама беру және жан - жақты

талдаулар жасаған жөн. Салық саясаты аграрлық өндірісті ынталандырушы және тежеуші экономикалық тетіктердің бірі болып табылады. Ауыл шаруашылығына салық салу тек бюджетті толықтыру емес, сонымен қатар ауылшаруашылық өндірісті ынталандыру қызметін атқаруы керек.

Қазіргі таңда дамыған елдерде олардың экономикалық өмірінің барлық салаларына мемлекеттің белсенді араласуы тән, соның ішінде негізгі құралы ретінде салық саясаты мен кәсіпкерлікке қаржылық көмек көрсету болып табылады. Ауыл шаруашылық тауар өндірушілердің қызметін ынталандыру үшін салық ауыртпалығы төмен, ал салықты есептеу және төлеу механизмі түсінікті және қарапайым болуы керек. Осыған байланысты мемлекеттік реттеуді жүзеге асырудың принциптері, оның экономикалық әдістерін жетілдіру, аграрлық өндірісті жоғарылату және дамытуда салық жеңілдіктерін пайдалану, салық салуды реформалаудың басымдықтарын анықтауға байланысты сұрақтар аса өзекті болуда.

Зерттеу әдістері және материалдары

Ауыл шаруашылығына салық салудың ерекшеліктерін қарастыру барысында зерттеудің мынадай әдістері қолданылды:

- экономиканың аграрлық секторындағы мемлекеттің фискалдық ролін негіздеу тұжырымдамасын қалыптастыруға бағытталған зерттеу мақсаты мен міндеттерін анықтау кезінде абстрактты-логикалық;

- мемлекеттік бюджеттің салықтық түсімдеріне және ауыл шаруашылығынан салықтық түсімдердің жағдайына талдау жасау барысында экономика-статистикалық әдіс;

- ауыл шаруашылығына салық салу ауыртпалығын төмендету арқылы бюджет кірістерін толықтыру ғана емес, сондай-ақ иновациялық және экологиялық-экономикалық қолдауға бағытталған ұсыныстарды өңдеу барысында монографиялық әдіс қолданылды.

Зерттеу барысында ауыл шаруашылығына салық салудың ерекшеліктеріне сипаттама беріп, жағдайына талдау жасау негізінде салық жеңілдіктерін ауыл шаруашылық кәсіпорындарының техникалық инновациясын ынталандыруға, сонымен қатар экологиялық - экономикалық тиімділікке бағыттауға байланысты өңделген ұсыныстар жұмыстың ғылыми жаңалығы болып табылады. Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерге салық деңгейін оңтайландыру және салықтық жоспарлау арқылы салық ауыртпалығын азайту бойынша ұсыныстар берілді.

Зерттеу барысында анықталған аграрлық салық салудың оңтайлы бағыттары, салық салу жүйесін және ауыл шаруашылығындағы салық саясатын жетілдіру бойынша ұсыныстардың ауыл шаруашылық кәсіпорындары үшін, сонымен қатар аграрлық экономиканы мемлекеттік реттеуді жүзеге асыратын мемлекеттік мекемелер үшін практикалық маңыздылығы бар.

Зерттеу нәтижелері

Соңғы он жылдың ішінде Қазақстанның салық жүйесі тұрақты түрде жетілдіріліп отырды. ҚҚС, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік салық пен жеке табыс салығының ережелері қайта қаралып, түзетілгенін осы бағыттағы жемісті жұмыстардың бірі ретінде атауға болады. Қазақстанның салық жүйесі, ТМД елдері арасындағы ең оңтайлысы болып есептелгенмен, мұнда түйіні шешілмей келе жатқан мәселелер баршылық. Айталық, меншік салығын (жер салығы мен заңды және жеке тұлғалардың мүлік салығы) ұстау механизміне байланысты нақты проблемалар туындап отырғанына қарамастан, мәселе Үкіметтің назарынан тыс қалып отыр. Оның үстіне, Қазақстанның қолданыстағы заңнамасы бойынша жер салығы жер учаскелерін пайдалану мақсатына қарай ұсталады. Мамандардың пікірінше, қазіргі жер салығын есептеу механизмі тиімсіз. Мұндағы ең басты кемшілік – жаһандану жағдайындағы жер құнының нарықтық бағасы мен оның рөлі есепке алынбай келеді.[1]

Ал жалпы ауыл шаруашылығына салық салуға келетін болсақ, ауыл шаруашылығы субъектілері төлем көзінен ұсталатын салықтардан басқа салықтар бойынша өзіндік жеңілдіктерді қолданады. Ал ауыл шаруашылығында өзінің бизнесін жүргізетін шаруашылық жүргізуші субъектілер салық салудың мынадай режимдерінің бірін қолдануы мүмкін:

- шаруа немесе фермер қожалықтары үшін арнаулы салық режимі;

- ауыл шаруашылығы өнімін, акваөсіру (балық өсіру шаруашылығы) өнімін өндірушілер және ауыл шаруашылығы кооперативтері үшін арнаулы салық режимі;

- оңайлатылған декларация негізіндегі арнаулы салық режимі;

- жалпыға бірдей белгіленген тәртіп.

Салық салудың жалпыға белгіленген тәртібі негізінде қызметін жүргізетін шаруашылық жүргізуші субъект салық заңнамасына сәйкес салықтарды есептеу және төлеуді жүзеге асырады. Тек жер салығын есептеу және төлеуде өзіндік ерекшелік бар. Олар:

1) Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге салынатын жер салығының базалық мөлшерлемелері бір гектарға есептеліп белгіленеді және топырақтың сапасы бойынша сараланады:

- далалық және қуаң далалық аймақтардың жерлеріне бонитет балына пропорционалды түрде топырақтың сапасы 1 - 100-ден жоғары болып сараланады және жер салығының базалық салық ставкасы 2,4 теңгеден – 1013,3 теңгеге дейін белгіленеді;

- шөлейтті, шөлді және тау бөктеріндегі шөлді аймақтардың жерлеріне бонитет балына пропорционалды түрде топырақтың сапасы 1 - 100-ден жоғары болып сараланады және жер салығының базалық салық ставкасы 2,4 теңгеден – 250,9 теңгеге дейін белгіленеді.

2) Жеке тұлғаларға қорақопсы салынған жерді қоса алғанда,

өзіндік (қосалқы) үй шаруашылығын, бағбандық және саяжай құрылысын жүргізу үшін берілген ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге базалық салық мөлшерлемелері мынадай мөлшерде белгіленеді:

көлемі 0,50 гектарға дейін қоса алғанда - 0,01 гектар үшін 20 теңге;

көлемі 0,50 гектардан асатын алаңға - 0,01 гектар үшін 100 теңге.

Сонымен қатар, жер салығы бойынша енгізілген басты өзгеріс жергілікті өкілетті органдардың Қазақстан Республикасының жер заңнамасына сәйкес пайдаланылмайтын ауыл

шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жер салығының мөлшерлемесін жергілікті атқарушы органдардың он еседен асырмай жоғарылатуға құқығының берілуі болып табылады [2].

Ауыл шаруашылығына салық салуда шаруа немесе фермер қожалықтары үшін, сонымен қатар, ауыл шаруашылығы өнімін, акваөсіру (балық өсіру шаруашылығы) өнімін өндірушілер және ауыл шаруашылығы кооперативтері үшін арнаулы салық режимін қолданудың өзіндік ерекшеліктері төмендегі кестеде келтірілген:

Кесте 1 Ауыл шаруашылығына салынатын салықтар ерекшеліктері

Элементтері	Бірыңғай жер салығы (Шаруа немесе фермер қожалықтары үшін арнаулы салық режимі)	Ауыл шаруашылығы өнімін, акваөсіру (балық өсіру шаруашылығы) өнімін өндірушілер және ауыл шаруашылығы кооперативтері үшін арнаулы салық режимі
төлеушілер	Шаруа немесе фермер қожалықтары	- ауыл шаруашылығы өнімін өндірушілер -ауыл шаруашылық кооперативтері
Төлеушілерге қойылатын талаптар	ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерінің жиынтық алаңы мыналар үшін: 1-аумақтық аймақ–5000 га; 2-аумақтық аймақ–3500 га; 3-аумақтық аймақ–1500 га; 4-аумақтық аймақ–500 га жер учаскесінің шекті алаңынан аспайды	-жерді пайдалана отырып ауыл шаруашылығы өнімін, акваөсіру өнімін өндіру, өз өндірісінің көрсетілген өнімін қайта өңдеу және өткізу -мал, құс, ара шаруашылығы, акваөсіру өнімін өндіру, сондай-ақ өз өндірісінің көрсетілген өнімін қайта өңдеу және өткізу жөніндегі қызмет
объектісі	жер учаскелерінің жиынтық бағалау құны	корпоративтік табыс салығын (КТС) жеке табыс салығын, қосылған құн салығын, әлеуметтік салықты, мүлік салығын, көлік құралы салығы үшін салық объектілері
ставкасы	- Егістік бойынша 0,15 % тен 0,6 % аралығында өспелі шәкіл - Жайылымдар, табиғи шабындықтар	корпоративтік табыс салығының (КТС) немесе жеке табыс салығының, қосылған құн

	бойынша 0,2% мөлшерлемесі	салығының, әлеуметтік салықтың, мүлік салығының, көлік құралы салығының бюджетке төленуге жататын сомалары 70 пайызға азайтылуға жатады
Салық кезеңі	Күнтізбелік жыл	Күнтізбелік жыл
Ескерту – ҚР салық кодексінің өзгерістері негізінде құрастырылған		

Кестеде ауыл шаруашылық салық төлеушілермен төленетін салықтардың өзіндік ерекшеліктері көрсетілді [3].

Қай мемлекетте болмасын бюджетке түсетін түсімнің негізгі көзі болып салықтар табылады. Мемлекет экономикасының бірден бір тірегі және дамуының басты тетігі – салық. Сондықтан өркениетті ел ең алдымен салық саясатын сауатты жүргізуге ұмтылады. Салық саясатының ел экономикасындағы рөлін бағалау үшін бірқатар талдау деректерін қарастырған жөн (Кесте 2).

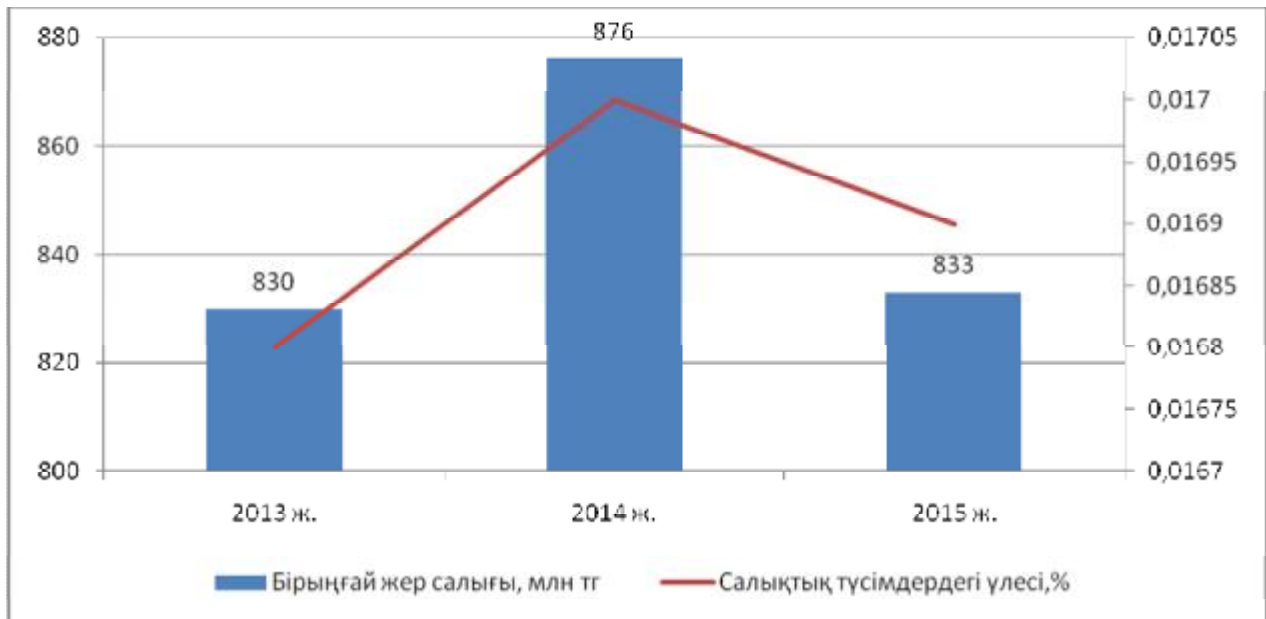
Кесте 2 - Негізгі макроэкономикалық индикаторлардағы салықтар рөлі

Көрсеткіштер	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.
Жалпы ішкі өнім, млрд.тг	37 085,3	40 754,8	40 761,4
Кірістер, млрд.тг	5 179, 4	5 908,8	6 136, 9
Салықтық түсім, млрд.тг	4 779,0	5 115,7	4883,9
ЖІӨ кірістер үлесі, %	13,9	14,5	15,1
ЖІӨ салықтық түсімдер үлесі, %	12,9	12,5	11,9
<i>Ескерту-</i> Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитетінің мәліметтері негізінде құрастырылған.			

Жалпы салықтық түсімдер көлемі жылдан жылға жоғарылауда. Кесте мәліметтерінде көрсетілген, мемлекеттік бюджет кірісі бойынша 3 жылдың мәліметтері негізге ала отырып, жалпы кірістердің ең жоғары болуы және ауқымды көтерілуі 2015 жылда көруге болады. Дегенмен, салықтық түсімдер көлемі 2015 жылы 231,8 млрд теңгеге төмен түскенін байқауға болады. Бұл негізінен салық төлеушілердің салық төлеуден жалтарынуымен, салық заңнамасында болған өзгерістермен байланысты болды. ЖІӨ 2014 жылы

9,9%-ға жоғарылаған, ал 2015 жылы айтарлықтай өзгеріс болған жоқ. ЖІӨ-де салықтар үлесі 11-12 пайыз аралығында болды. Бұл салық ауыртпалығының қалыпты көрсеткіші болып табылады [4].

Кез келген салықтың басты қызметі ол фискалды қызмет, яғни бюджет кірістерін қалыптастыру. Ауыл шаруашылық салық төлеушілерінен түсетін салықтарды көрсету мүмкін емес. Дегенмен, жалпы салықтық түсімдердегі бірыңғай жер салығын қарастыруға болады

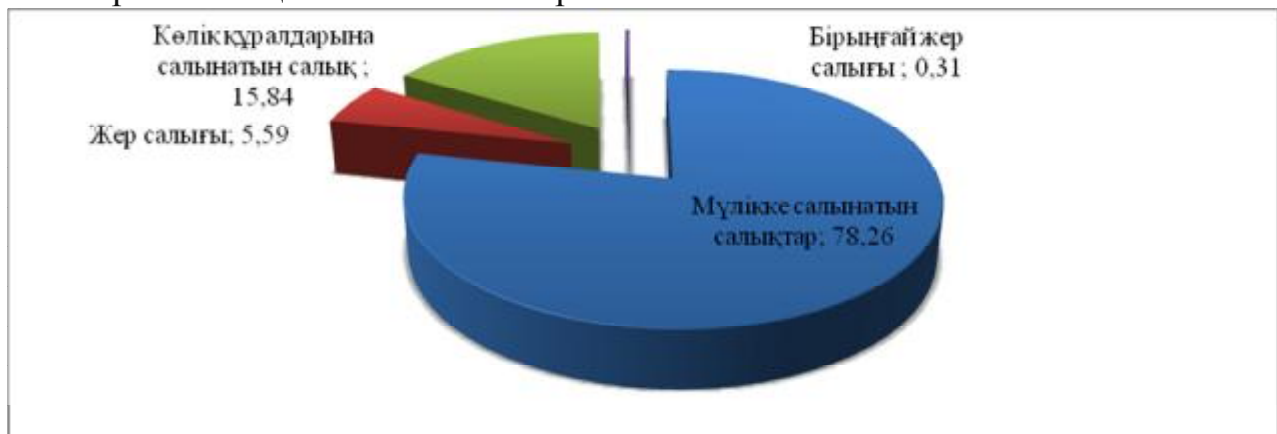
Сурет 1. Бірыңғай жер салығының динамикасы және салықтық түсімдердегі үлесі

Сурет мәліметтерінен бірыңғай жер салығы бойынша жылдан жылға шамалы өзгеріс болған, 2014 жылы 46 млн теңгеге жоғарылап, 2015 жылы 43 млн теңгеге төмендеген. Ал осы салықтың бюджеттің салықтық түсімдеріндегі үлесі мүлдем кішкене болды, небары 0,017% құрады. Бірыңғай жер салығының төмендеуіне салық заңнамасындағы өзгерістер себеп болды[5].

Бұл өзгерістерге келетін болсақ, үдемелі салық мөлшерлемесінің шәкіліне өзгеріс

енгізілді. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерінің жиынтық шекті алаңы аймақтар бойынша енгізілді.

Бірыңғай жер салығы меншікке салықтардың бірі болып табылатындығына байланысты меншікке салықтар құрылымындағы үлесін көрсетейік. Меншікке салынатын салықтардың құрылымына мына салықтар кіреді: мүлікке салынатын салықтар, жер салығы, қөлік құралдарына салынатын салық және бірыңғай жер салығы.

Сурет 3. Меншікке салынатын салықтардың құрылымы (2015 жыл), %

Ауыл шаруашылық өнім өндірушілері үшін салық ауыртпалығын төмендету олардың қызмет ету тиімділігіне оң әсерін тигізбейтінін айтып өткен жөн, өйткені салық ауыртпалығы жоғары, жалпыға белгіленген тәртіп бойынша салық төлейтін бизнес субъектілері өз қызметінен барынша пайда алуға тырысады. Әрине, бұл салық жеңілдіктерін пайдаланудан мүлдем бас тарту қажеттілігін растамайды, бірақ салық жеңілдіктерін беру арқылы ауыл шаруашылығының қарқынды дамуына қамтамасыз ету мүмкін емес. Көптеген шет елдердің тәжірибесінде ауыл шаруашылығындағы салық жеңілдіктері ауыл шаруашылық кәсіпорындарының техникалық инновациясын енгізуді жеделдетеді. Мысалы, АҚШ фермерлері өндірістің басымдылықты бағыттарына инвестицияланған табысының 25%-на дейін салықтан босатылуы мүмкін [6,7].

Сонымен қатар, ауыл шаруашылығында жерді пайдалану тиімділігінің және оның сапасының нашарлау процесі үдемелі сипат алуда. Бұл көптеген себептерден болады, оның ішінде табиғи ресурстарды пайдалануды экономикалық бағалау сұрақтарынан тәуелді болады. Ауыл тауар өндірушілері деңгейінде экологиялық - экономикалық тиімділікті анықтауға көңіл бөлу керек, ал бұл жер-табиғи потенциалдың сақталуына бағытталған экологиялық интенсификациямен байланысты.

Ауыл шаруашылық өндіріс процесі тек өнім өндірісімен емес қажетті экологиялық жағдайды қамтамасыз етумен аяқталуы керек [8].

Көптеген жеке және заңды тұлғалар салықтан жалтарынудың әртүрлі тәсілдерін қолдану арқылы салық жүйесінен тысқары қалып жатады. Көп жағдайларда, олардың қызметі салық органдарына байқалмайтын болғандықтан, олар салық төлеуден жалтарынып отырады. Бұл субъектілер күрделі және ауыртпалығы көп салық жүйесінде салық заңнамасын толық сақтамайды.

Осы проблемаларды шешу мақсатында көптеген елдер ерекше салық режимін пайдалануға көшті, атап айтқанда субъектілерден салықтық түсімдерді алудың айқындалған әдісі ретінде қарастырылатын жүктелме (вмененный) салық салу. Салық салудың аталған әдісінде салық базасы салық төлеушілердің өздерінің жасаған есептерінің негізінде емес, жасыруға мүмкін болмайтын көрсеткіштер негізінде есептелінеді

Жүктелме салықтың мақсаты салық төлеушінің табыстарын бағалаудың балама әдістерін қамтамасыз ету болып болады. Сондықтан да, жүктелме салық сәйкес бухгалтерлік есептің жүргізілуін талап ететін есептеулерді қамтитын салықтарды ғана алмастыра алады. Сонымен бірге, жүктелме салықтың ставкасы салық салудың жалпы жүйесіндегі ставкалармен салыстырылуы қажет. Сәйкессіздік туындаса, ол

экономиканың әртүрлі секторларының арасында бұрмалаудың пайда болуына әкеп соқтырады[9].

Ауыл шаруашылығына жүктелме салық салудың негізі болып, жердің ауданы мен оның сапасына сәйкес салық салу болып табылады. Бұл жағдайда, жердің өнімділігіне, өндірістің орташа шығыны және ауыл шаруашылық өнімдерінің бағасына сәйкес алынған мәліметтер бойынша, орташа табыс бағаланады. Қандай да бір өңірде нашар өнім алған ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілерге салықтық жеңілдіктер қарастырылады, бірақ бұл жағдайда моральдық тәуекел мәселелері (мысалы, кез- келген шығын салықтық жеңілдіктер есебінен өтелетіндігін ескере отырып, өндірушілер өнімнің сақталуына жеткілікті көлемде көңіл аудармауы мүмкін) немесе іс- жүзіндегі өнімді анықтау мақсатында қымбат бақылау жүргізу қажеттілігі туындамас үшін (өндірушілер салықтық жеңілдіктерді алу үшін өнімнің бір бөлігін жасыруға талпынады) өте сақ болу қажет. Бұндай жағдай жердің сапасы жөніндегі ақпараттың дәлме - дәлдігін талап етеді [10].

Жердің әділ, нақты нарықтық құнын анықтағаннан гөрі, бұндай ақпаратты алу жеңілірек. Осыған қарамастан, жердің сапасын бағалауға негізделген жеңіл жүйе жүктелген табыс түріндегі шынайы нәтижені қамтитындай нақты болуы мүмкіндігімен байланысты мәселе туындайды. Ауыл шаруашылығына жүктелген салықты енгізудің тағы да бір мүмкіндігі, ол жалпы ақшалай

түсім, табысқа салық салу және т.б болып табылады.

Қорытынды

Ауыл шаруашылығына салық салу үнемі реформаланады, бірақ әлі оңтайлы салық жүйесі қамтамасыз етілмей отыр. Салық заңнамасының тұрақсыздығы, айқын бейнеленген фискалдық сипаты, салық механизмдерін ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының инвестициялық, инновациялық және кәсіпкерлік белсенділігін ынталандыру мақсатында жеткіліксіз пайдалану, салық жүйесіне ауыл шаруашылығында өзінің қызметін толық тиімділікпен пайдалануға мүмкіндік бермей отыр.

Жүктелме салықты ірі ауыл шаруашылық кәсіпорындарға салу қажет емес, өйткені бұл кәсіпорындар тиісті бухгалтерлік есеп жүргізе алады. Ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілер үшін бірыңғай салық тек бір отбасы адамдары жұмыс істейтін немесе арнайы бухгалтерлік қызмет көрсете алмайтын кішігірім фермерлік шаруашылықтарға салынуы тиіс. Жүктеме салық салудың міндеті бірыңғай жер салығына немесе салық салудың жалпыға ортақ жүйесіне көшу арқылы салық ауырпалығын азайту мүмкіндігін шектеу болып табылады. Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілер үшін жүктелме салықтың салық базасы ауыл шаруашылық жерінің ауданына және олардың өнімділігіне сәйкес (жердің сапасына байланысты) анықталынуы тиіс. Ставкалары салық салудың жалпыға ортақ жүйесіндегі ставкалар шеңберінде салыстырылуы қажет.

Ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілер үшін бірыңғай салық ауыл шаруашылық өндірістің маусымдылығын есепке ала отырып төленуі тиіс, яғни негізгі салықтық төлемдер жылдың екінші жартысында төленуі тиіс. Табиғи өзгерістер салдарынан өнімді жоғалтқан жағдайда, жапа шеккен өнім өндірушілер салық ставкасы бойынша жеңілдіктер ала алады. Сондай ақ, моральді тәуекелге ұшырамас үшін «табиғи катаклизмалардың» болуын өнімділіктің жеке көрсеткіштері арқылы емес, орташа көрсеткіштері арқылы есептеу қажет (аймақ бойынша өндіріс көлемі арқылы).

Біздің ойымызша, ауыл шаруашылығына жүктемелі салық салу жүйесі тек қана салықтық түсімдерді көбейтіп қана қоймай,

салық салу жүйесін неғұрлым әділ және тиімді етеді.

Салық салу мемлекеттің тек орталықтанған қаржы ресурстарын қалыптастыруға емес, сонымен қатар жекелеген салаларды қолдау және ынталандыру үшін мемлекеттік реттеу құралы қызметін атқаруы керек. Жүктелме салығын енгізу ауыл шаруашылығы кәсіпкерлерінің қызмет ерекшеліктерін, өнім өндіру тиімділігін жоғарылатуға ұмтылысты ынталандыратынына сенеміз.

Бүгінгі таңда ауыл шаруашылығындағы салықтардың реттеуші қызметі жерге салық салудың ерекшеліктеріне, инвестиция тартуға, экономика-экологиялық проблемаларға, ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының инновациялық дамуына бағытталуы керек.

Әдебиеттер тізімі

1 Сейіт С. Салық жүйесін жетілдіру – уақыт талабы// http://bnews.kz/kz/news/ekonomika_i_biznes/salik_zhuiesin_zhetildiru_uakit_talabi-2013_05_28-1054417

2 Қазақстан Республикасының Кодексі «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» 2008 жылғы 10 желтоқсандағы N 99-IV (2016 ж. 28 сәуірдегі өзгерістер мен толықтырулар)

3 Тлеужанова Д.А., Матайбаева Г.А., Жолдоякова Г.Е. Салық және салық салу: Оқулық /, А: 2012 – 161- 167 б.

4 Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитетінің ресми сайты <http://economy.gov.kz/>

5 Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ресми сайты <http://www.minfin.kz/>

6 Abbott E.A., Mironova G.L.THE UNITED STATES “LAND GRANT” AGRICULTURAL UNIVERSITY SYSTEM. Аграрный вестник Урала. 2014. № 1 (119). С. 94-96.//elibrary.ru/item.asp?id=21681393

7 Khan, MH. Agricultural taxation in developing countries: a survey of issues and policy [Электрон. ресурс]. - Mart–Agricultural economics - 2001. Том: 24 Выпуск: 3 Стр.: 315-328

8 Алексеев К.И. Меры государственного стимулирования технической и технологической модернизации сельского хозяйства на федеральном уровне. Экономика сельского хозяйства России. 2016. № 3. С. 10-20. //elibrary.ru/item.asp?id=25901085

9 Никитина А.Х. Налоговые льготы для российских сельхозтоваропроизводителей. Налоги и налогообложение. 2013. № 8. С. 566-571. //elibrary.ru/item.asp?id=20219658

10 Olubode-Awosola, Femi. Agricultural land tax and farm-level land-use changes and output supply response [Электрон. ресурс]. - China agricultural economic review - 2010. Том: 2 Выпуск: 1 Стр.: 79-93

Резюме

Сельское хозяйство относится к числу отраслей, традиционно подверженных активному государственному вмешательству. Одним из самых действенных инструментов, способных как поддержать развитие сельскохозяйственного производства, так и сдержать его развитие, является действующая система налогообложения.

Налоговое стимулирование в сельском хозяйстве является одним из инструментов субсидирования аграрного сектора через применение разветвленной системы налоговых льгот. Льготный подход к налогообложению в аграрном секторе заключается в стимулировании инвестиций в отрасль и ускорении внедрения технических инноваций.

Summary

Agriculture is among the industries traditionally subject to active state intervention . One of the most effective tools that can both support the development of agricultural production and keep its development is the existing tax system.

Tax incentives in agriculture is one of the tools of subsidizing the agricultural sector through the use of an extensive system of tax incentives . Preferential approach to taxation in the agricultural sector is to stimulate investment in the sector and the acceleration of technological innovation introduction.